

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

The Hebrew in NA - 13111

Last update 01-04-2024

HU Credits: 2

Degree/Cycle: 1st degree (Bachelor)

Responsible Department: History of Jewish People & Contemporary Jewry

Academic year: 0

Semester: 2nd Semester

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: David Guedj

Coordinator Email: david.guedj@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours:

Teaching Staff:

Dr. David Guedj

Course/Module description:

As natives of Israel, we take Hebrew for granted as our speaking, reading and writing language. But what was Hebrew's position in North Africa during the 19th and 20th centuries? Who read, wrote or spoke Hebrew? The course will explore Hebrew's place in the life of Jewish communities across North Africa during the 19th and 20th centuries, through a discussion into three main developmental stages: Religious Hebrew, Haskalah Hebrew and modern Hebrew. At every such stage, we shall discuss the personages, texts and institutions working to propagate the Hebrew language.

Course/Module aims:

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

By the end of the course, students will master the acquired body of knowledge and be trained in a critical reading of studies, while reading and analyzing various primary sources, and writing an academic historical essay.

Attendance requirements(%):

100

Teaching arrangement and method of instruction: Each lesson is set to involve a discussion into an article and a close reading of a primary source, with students required to prepare an article for discussion in class.

Course/Module Content:

The languages spoken by North Africa's Jews; Jewish education and Hebrew; Hebrew Haskalah movement in North Africa; Hebrew in Alliance Israélite Universelle schools; Eliezer Ben-Yehuda and North Africa's Jewry; the discussion on modern Hebrew at the local press of North Africa; attitudes among the different communities' elites to modern Hebrew; Hebrew dissemination societies; Hebrew teachers in North Africa; Hebrew learning books; the Hebrew network of North Africa.

Required Reading:

אברהם אלמאליח, "התנועה העברית במרוקו וגורמיה", עם וספר (אייר תשי"ב), עמ' 10-13 אהרן ממן, "התפתחויות לשוניות אצל יהודי צפון אפריקה מגירוש ספרד עד זמננו", ספונות כב (תשנ"ט), עמ' 141-190

דוד גדג', "החינוך היהודי והעברי בבתי הספר הצרפתיים במרוקו בראשית המאה העשרים", ביקורת ופרשנות 46 (2020), עמ' 207-234

דוד גדג', "וכך מתפשטת תרבותנו ושפתנו בין כל הקהילות: הרשת העברית במרוקו במחצית הראשונה של המאה ה-20", בתוך: אביעד מורנו ואחרים (עורכים), ההיסטוריה הארוכה של המזרחים: כיוונים חדשים בחקר יהודי ארצות האסלאם, שדה בוקר 2021, עמ' 438-419

דוד גדג', "שיח זהות, תרבות יהודית ותרבות עברית מודרנית במרוקו בראשית המאה העשרים", פעמים 167-168 (תשפ"א-תשפ"ב), עמ' 161-205

דוד גדג', אור במערב: התרבות העברית במרוקו, 1912-1956, ירושלים 2021

חיים זעפרני, "החינוך היהודי המסורתי במרוקו", בתוך: חיים זאב הירשברג (עורך), זכור לאברהם: קובץ מאמרים לזכר ר' אברהם אלמאליח נ"ע חמש שנים לפטירתו, ירושלים תשל"ב, עמ' 123-139 חיים סעדון, "שליחותו החינוכית של נחום ירושלמי לתוניסיה (1938-1945)", פעמים 74 (תשנ"ח), עמ' 45-19

יהודית הנשקה, "מלשונות דיבור ללשון דיבור: לשונות היהודים כמנוף לתחיית העברית", בלשונות עברית 68 (תשע"ד), עמ' 39-51

יוסף יובל טובי, "היחס לשפה העברית ולימודה בתוניסיה בשלהי המאה התשע-עשרה ובמאה העשרים", בתוך: אפרים חזן וחיים סעדון (עורכים), תרשיש: מחקרים ביהדות תוניסיה ומורשתה, רמת גן 2009, עמ' 269-310

יוסף יובל טובי, "השבועון 'למדו עברית' של ארגון 'בן יהודה' בטיפול שבלוב", כרמלים יב (תשע"ו), עמ' 79-94

יוסף יובל טובי, "ספרי לימוד להוראת העברית ומחבריהם בקהילות תוניסיה ואלג'יריה", בתוך: יאיר ברקאי ואחרים (עורכים), זכר לאברהם: אסופת מאמרים ביהדות ובחינוך לזכר ד"ר אברהם זלקין, ירושלים תש"ף, עמ' 278-292

יוסף יובל טובי, "הוראת העברית החדשה בהשקפת ההנהגה הרוחנית בג'רבה שבתוניסיה במחצית הראשונה של המאה העשרים", הגות יא (תשע"ה), עמ' 118-153

יוסף שיטריט, "המשכיל שלום פלאח ומאבקו להוראת העברית בבתי הספר של כי"ח בתוניסיה", בתוך: חיים סעדון (עורך), לשרת את עמם בדרכם: כי"ח וקידום הקהילות היהודיות בארצות האסלאם (ירושלים 2021), עמ' 119-141

יוסף שיטריט, "מודרניות לאומית עברית מול מודרניות צרפתית: ההשכלה העברית בצפון-אפריקה בסוף המאה הי"ט", מקדם ומים ג (תש"ן), עמ' 11-76

יצחק אברהמי, "תחיית השפה העברית בתוניס", בתוך: אפרים חזן (עורך), מחקרי משגב ירושלים בספרויות עם ישראל, ירושלים תשמ"ז, עמ' 9-24

מיכל אוחנה, "ר' חיים בלייח: משכיל עברי וממשיכה של ההגות היהודית הספרדית", פעמים 154-155 (תשע"ח), עמ' 163-196

משה בר אשר, "על העברית של חכמי המערב (מארוקו)", ברית עברית עולמית: כנס, 5 (תשמ"ה), עמ' 37-43

שמואל פיינר, "תנועת ההשכלה והתרבות היהודית", בתוך: זמן יהודי חדש - תרבות יהודית בעידן חילוני, מבט אנציקלופדי, כרך שלישי, תל אביב 2008, עמ' 19-24

Ofra Tirosh-Becker, "Eli'ezer Ben-Yehuda and Algerian Jews: Relationship and Language," Lutz Edzard (eds.), *Arabic and Semitic Linguistics Contextualized: A Festschrift for Jan Retsö*, Wiesbaden 2015, pp. 430-447

Additional Reading Material:

Grading Scheme:

Essay / Project / Final Assignment / Home Exam / Referat 70 %

Submission assignments during the semester: Exercises / Essays / Audits / Reports
/ Forum / Simulation / others 30 %

Additional information: